

De algemene kosten moet je nog invullen op de bedrijfsbegroting. De kosten van energie en water, nodig voor de melkstal en de melkkoeling, kun je in de bedrijfsbegroting apart vermelden. Als je deze kosten apart vermeldt, moet je ze niet, ook nog eens, meetellen met de algemene kosten.

Vaak zal er op het bedrijf maar één nota voor water en één nota voor elektriciteit zijn. Dan moet je schatten hoeveel er voor de melkstal en de melkkoeling gebruikt wordt, of simpel alle energiekosten onder de algemene kosten laten vallen.

Bij de arbeidskosten moet je de gegevens van A.2 overnemen in de 2e kolom achter het overzicht van de verschillende arbeidskosten. Daarachter zet je de kosten per jaar voor dit soort arbeid. In de middelste kolom komt dan het bedrag te staan waar het voor het bedrijf om gaat.

In het voorbeeld van boer Overbeeke staat bijvoorbeeld 0,2 te betalen loon vreemd (0,2 x 1.700 uur is 340 uur). Dit is hoeveel seizoenarbeid er per jaar is. Voor seizoenarbeid is Overbeeke € 25.000 per jaar kwijt als het om een volledig mensjaar zou gaan (1.700 uur). Deze seizoenarbeid kost hem dus € 5.000. Voor zichzelf rekent Overbeeke 1,8 mensjaren (ruim 3.000 uur per jaar) terwijl hij voor zichzelf € 50.000 arbeidskosten per jaar rekent. Hierdoor kost de arbeid van Overbeeke € 90.000.

Als je de bedrijfsbegroting en alle andere gegevens helemaal goed hebt ingevuld, zie je onderaan de bedrijfsbegroting het ondernemersoverschot. Bij boer Overbeeke is dat negatief € 128.421.

Bij de meeste boeren is het ondernemersoverschot negatief. Denk daarbij nog even aan wat je geleerd hebt in hoofdstuk 12.

Ondanks het feit dat Overbeeke voor zichzelf € 90.000 arbeidskosten heeft berekend, is het arbeidsinkomen ondernemer nog steeds negatief, namelijk € 38.421. Dat is ronduit slecht.

Maar dat hoeft nog niet te betekenen dat het ondernemersinkomen ook negatief is.

Dat hangt ervan af hoe het bedrijf gefinancierd is.

Als er veel eigen vermogen in het bedrijf zit, hoeft Overbeeke lang niet alle berekende rente (€ 156.573) te betalen. Alleen voor het vermogen dat geleend is, moet rente betaald worden. De overige berekende rente kan Overbeeke optellen bij zijn arbeidsinkomen. Hierdoor kan het ondernemersinkomen (= arbeidsinkomen + berekende rente – betaalde rente) uit het bedrijf toch nog positief zijn en voldoende om ervan te leven en eventueel leningen af te lossen.

Op de bedrijfsbegroting zie je ook de totale rentekosten (bij Overbeeke dus € 156.573) en de totale afschrijvingskosten (bij Overbeeke € 117.475). Bij dit eerste deel gaan we hier niet mee aan de slag, maar in de volgende boekjes gaan we er uitgebreid op in.